

**Państwowa Rada Ochrony Przyrody
– Komisja ds. Ochrony Ekosystemów**

**THE STATE COUNCIL FOR NATURE CONSERVATION
– ECOSYSTEMS CONSERVATION COMMITTEE**

Ministerstwo Klimatu i Środowiska,
ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa, koe@prop.gov.pl

PROP-KOE-2026-10

13 sierpnia 2026

**Opinia w sprawie projektu planu ochrony
dla obszaru Natura 2000 Ławica Słupska (PLC990001)**

W odpowiedzi na prośbę Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o zaopiniowanie przez Państwową Radę Ochrony Przyrody projektu planu ochrony dla obszaru Natura 2000 Ławica Słupska (PLC990001), Komisja Ochrony Ekosystemów Państwowej Rady Ochrony Przyrody, działając w imieniu i z upoważnienia PROP, przedstawia niniejszą opinię.

Zgodnie z Art. 28 Ustawy o Ochronie Przyrody, morskie obszary Natura 2000 są wyłączone z możliwości tworzenia planów zadań ochronnych. Opracowanie planu ochrony dla specjalnego obszaru ochrony „Ławica Słupska” i ustanowienie go rozporządzeniem ministra właściwego do spraw środowiska jest więc wymogiem prawnym. Komisja Ochrony Ekosystemów odnotowuje, że prace nad meritem tego dokumentu zostały przeprowadzone 6 lat temu, a bardzo długi czas wewnętrznego procedowania projektu rozporządzenia w Ministerstwie Środowiska zbiega się z okresem wzmożonej presji antropogenicznej, w szczególności – budową infrastruktury energetycznej off-shore w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru (na skrajach ławicy). Jednocześnie środowisko Bałtyku ulega dynamicznym zmianom pod wpływem ocieplenia klimatu, co stawia dodatkowe wyzwania w planowaniu i realizacji ochrony jego przyrody. W tym kontekście z satysfakcją przyjmujemy fakt zbliżania się do końca prac nad planem ochrony dla ostoi „Ławica Słupska”, wyrażając nadzieję, że powstały dokument zapewni utrzymanie we właściwym stanie ochrony, będące przedmiotem ochrony tego obszaru, siedliska (rafy kamienne – 1170 i piaszczyste ławice – 1110) i gatunki ptaków (zimujące i żerujące na tym obszarze lodówkę *Clangula hyemalis*, nurnika *Cephus grylle* i uhłę *Melanitta fusca*). Poniżej przedstawiamy uwagi do wybranych części projektu planu, które wzbudziły nasze wątpliwości.

1. W przypadku morskich siedlisk przyrodniczych niepotrzebne wydaje się stawianie za cel ochrony ilościowych progów liczebności lub biomasy gatunków uznanych za "właściwe". W odróżnieniu od siedlisk lądowych, bałtyckie siedliska morskie zasiedlane są przez organizmy krótko żyjące (kilka miesięcy do 2 lat) i rozprzestrzeniające się bez barier geograficznych. Ich liczebności są więc w naturalny sposób bardzo zmienne i zależne od warunków fizyko-chemicznych środowiska. Dla przykładu nasze rafy

kamienne zwykle są zasiedlone głównie przez widlika (krasnorost), ale mogą być również zasiedlone przez inne brunatnice czy krasnorosty. Podobnie skład fauny zależy od wlewów silniej zasolonej wody z Morza Północnego i zmienia się okresowo. Ekosystem rafy może być zatem w dobrym stanie w różnych sytuacjach hydrologicznych – czasem bogaty w biomasę i gatunki, a czasem ubogi. Obecność konkretnych gatunków oraz relacje ilościowe mogą i powinny być monitorowane, wyniki monitoringu mogą być przedstawiane w postaci syntetycznych ocen “stanu ochrony”, a zmiany analizowane pod kątem, czy nie świadczą o presjach antropogenicznych. Celem ochrony powinno być jednak zapewnienie warunków do niezakłóconego funkcjonowania ekosystemu, a nie osiągnięcie konkretnych parametrów ilościowych.

2. W przypadku ochrony gatunków ptaków, będących przedmiotem ochrony ostoi ptasiej, celem ochrony powinny być charakterystyki jakości obszaru jako siedliska zimowania i żerowania ptaków, co oznacza, że celem powinna być przede wszystkim jakość i specyficzne cechy siedliska. Sama liczebność zimujących lokalnie ptaków powinna być każdorazowo interpretowana w kontekście liczebności notowanych w całym basenie Bałtyku, gdyż może ona zależeć także od jakości alternatywnych obszarów zimowisk dogodnych dla ptaków, kształtowanych przez zmieniające się szybko uwarunkowania klimatyczne, a także od czynników oddziałujących na populacje tych gatunków ptaków daleko poza obszarem docelowym.
3. W opisie zagrożeń dla kluczowych gatunków zimujących ptaków (Załącznik 3) użyte wielokrotnie słownictwo sugeruje, iż płoszenie ptaków wskutek regularnego ruchu jednostek pływających (D03.02 Szlaki żeglugowe), ćwiczeń wojskowych (G04.01 Poligony), czy turystyki wrakowej (G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku) ma charakter zaniedbywalny, z uwagi na to, iż spłoszone ptaki wkrótce wracają w pierwotne miejsca żerowania (np. *“oddziaływanie ma charakter chwilowy, a ptaki przepłoszone przez pojedyncze jednostki pływające powracają niebawem na obszar żerowania”*). Taka interpretacja jest niewłaściwa, gdyż istniejące dane o budżecie czasowym zimujących na Bałtyku lodówek, bazujące na wynikach badań radiotelemetrycznych¹, jednoznacznie wskazują, że ptaki mają bardzo napięty budżet czasowy i energetyczny, poświęcając blisko 90% dziennego czasu na żerowanie (w tym 66% czasu pod wodą!²). W takiej sytuacji każde, nawet “chwilowe”, spłoszenie z żerowiska oznaczające brak możliwości zdobywania energii oraz spory wydatek energetyczny związany z lotem, stanowi bardzo duże wyzwanie dla możliwości zrównoważenia budżetu energetycznego zimujących lokalnie lodówek. Wyplaszanie ptaków z żerowisk, nawet chwilowe, ma więc ogromne niekorzystne znaczenie dla perspektyw zachowania lokalnych populacji zimujących, gdyż przebywające tu zimą

¹ FEBI 2013. Fehmarnbelt Fixed Link EIA. Bird Investigations in Fehmarnbelt – Baseline. Volume II. Waterbirds in Fehmarnbelt. Report No. E3TR0011

² Dorsch, M., Żydelis, R. & Nehls, G. 2011. Foraging patterns and energy budgets of Common Eiders and Long-tailed Ducks wintering in the southern Baltic Sea. *4th International Sea Duck Conference*, Seward, Alaska.

ptaki mają bardzo ograniczone możliwości buforowania efektów tego zjawiska dla ich budżetu energetycznego. Sugerujemy zmianę słownictwa odzwierciedlającą faktyczną rangę zagrożeń powodowanych przez pozornie nieznaczące, chwilowe płoszenia.

4. Opis zagrożeń powinien jaśniej opisywać znaczenie poszczególnych zagrożeń dla konkretnego obszaru Ławicy Słupskiej. Część wyliczanych w dokumencie zagrożeń dla środowiska Bałtyku, takich jak broń chemiczna, eutrofizacja, deficyt tlenu, nie dotyczy bezpośrednio tego obszaru. Również turystyka, wędkarstwo i nurkowanie – w obecnej skali – nie są czynnikami istotnie zagrażającymi siedliskom 1170 i 1110 w tym obszarze. Siedliska te nie są też aktualnie poddane zagrożeniom ze strony obcych gatunków inwazyjnych. Zbyt długa lista zagrożeń nie mających realnego oddziaływania na przedmioty ochrony nie pozwala skupić się na zagrożeniach istotnych, mogących faktycznie pogorszyć stan ochrony obszaru. Może też powodować przeznaczenie środków i działań na zagrożenia pozorne, zamiast faktycznie dążące do poprawy tego stanu.
5. Najważniejszym sposobem skutecznej ochrony wymienionych siedlisk jest ochrona bierna. Dlatego głównym zadaniem powinno być wyeliminowanie lub ograniczenie szkodliwej działalności człowieka na obszarze ostoi, w tym:
 - a. całkowity zakaz eksploatacji kruszywa,
 - b. całkowity zakaz rybołówstwa,
 - c. planowanie koniecznych inwestycji infrastrukturalnych (rurociągi, kable i infrastruktura towarzysząca farmom wiatrowym) w sposób minimalizujący szkody środowiskowe (po przeprowadzeniu OOŚ),
 - d. ustanowienie tras komercyjnej żeglugi w możliwie niekonfliktowy sposób (na obrzeżach obszaru chronionego lub poza nim),
 - e. porozumienie w sprawie działalności wojskowej (ćwiczenia, ostre strzelania, detonacje niewybuchów) tak, aby odbywała się ona poza obszarem ostoi.

W tym kontekście zwracamy uwagę, że od dawna sygnalizowana jest potrzeba utworzenia na Ławicy Słupskiej morskich rezerwatów przyrody³. Sugerujemy ujęcie utworzenia takich rezerwatów w załączniku 4 poz. 1 (jako “warunki dotyczące innych form ochrony przyrody pokrywających się z obszarem Natura 2000”).

6. Wskazane w zał. 7 wskaźniki właściwego stanu ochrony trzech gatunków ptaków (Iłodówka, nurnik, uhla) są sformułowane błędnie. Wystarczającym i pozbawionym błędów wskaźnikiem jest 7-letnie tempo wzrostu (λ) lokalnej populacji

³ Weigle A., Lidia Kruk-Dowgiałło L., Opiota R., Wiśniewski R. J., Nowicki W., Kiczyńska A. 2007. Opracowanie dokumentacji do utworzenia systemu morskich obszarów chronionych o kluczowym znaczeniu dla zachowania różnorodności biologicznej w najcenniejszych obszarach Bałtyku i jego pobrzeżach. Mscpr; Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska, Instytut Morski, Samodzielna Pracownia Ekologii & Ecotone Sp. z o.o. dla Ministerstwa Środowiska.

Michalek M., Gruszka P., Arciszewski B., Górski W., Koss M., Szulc M. 2023. Raport dotyczący morskich obszarów chronionych. WWf Polska
Klub Przyrodników. “Rezerваты przyrody - czas na come back”. Baza danych, stan na 31.07.2026.

zimującej, oszacowane jako stabilne (1,00 z uwzględnieniem statystycznej niepewności oszacowania) lub rosnące (>1,00, z uwzględnieniem statystycznej niepewności oszacowania).

7. Formuła planu ochrony obszaru Natura 2000 zakłada, że zagadnienia ważne dla ochrony powinny być rozpoznane w ramach prac nad planem, a tym samym w planie ochrony (w przeciwieństwie do planu zadań ochronnych) nie można zawierać zadań polegających na "uzupełnieniu stanu wiedzy", od których dopiero ma zależeć wprowadzenie środków ochrony. Jeżeli jako istotne zagrożenie wskazano przyłów ptaków morskich, a jako warunek właściwego stanu ochrony wskazano "brak przyłowu", to działania eliminujące przyłów powinny być zaplanowane do niezwłocznego wykonania, a nie mogą być "uzależnione od wyników badań", które są przewidziane dopiero w przyszłości. W tym kontekście warto rozważyć możliwości wykorzystania wyników dotyczących modelowania wielkości przyłowu zimujących ptaków jako funkcji nakładu połowowego (NMD), uzyskanych na pobliskich akwenach.⁴
8. Przed ustanowieniem planu ochrony należy także rozważyć, czy w świetle wyników przedsięwzięć SAMBAH II i CUMBIAH obszar nie okaże się znaczący dla morświna, i czy nie powinien on zostać uznany za przedmiot ochrony (aktualna ocena populacji D może zmienić się w świetle wyników wspomnianych programów monitoringu tego gatunku).

dr hab., prof. UW Wiktor Kotowski
przewodniczący KOE PROP
[podpisano elektronicznie]

Otrzymują:

Pani Paulina Hennig-Kloska, Minister Klimatu i Środowiska

Pan Mikołaj Dorożała, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska, Główny Konserwator Przyrody

Pan Piotr Otawski, Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska

⁴ Psuty I., Całkiewicz J. 2021. Aquatic Conservation: Marine and Freshwater Ecosystems 31: 3507-3525; także: Psuty I., L. Szymanek, J. Całkiewicz, Ł. Dziemian, A. Ameryk, M. Ramutkowski, K. Spich, T. Wodzinowski, A. Woźniczka, R. Zaporowski. 2017. Opracowanie podstaw racjonalnego monitorowania przyłowu ptaków w celu zrównoważonego zarządzania rybołówstwem przybrzeżnym na morskich obszarach NATURA 2000. Gdynia. Morski Instytut Rybacki -Państwowy Instytut Badawczy. ISBN 978-83-61650-20-1